

INOSTRANA SUDSKA PRAKSA

PRAVO NA PRAVOVREMENU ISPLATU NAKNADE ŠTETE

Komisija britanskog parlamenta (*Law Commission*) uzela je u razmatranje sudsku praksu u vezi sa pravom osiguranika da od osiguravača ostvari naknadu štete zbog toga što je osiguravač osiguraniku štetu kasno platio. Danas osiguranik nema pravo da ovakvu štetu od osiguravača naplati. Ovakvo rešenje predstavlja izuzetak od opšteg pravila engleskog prava.

U kontroverznoj presudi (*Sprung vs. Royal Insurance /UK/, 1999*) je izneto stannovište koje odstupa od engleskog prava. Sud je usvojio tužbeni zahtev od 75.000 funti - zbog toga što je osiguravač tuženiku isplatio štetu sa tri godine zakašnjenja. Sud je tužiocu dodelio posebnu novčanu naknadu. Sud je u presudi naveo da je tužilac, zbog neosnovanog kasnog plaćanja štete od strane osiguravača, izgubio mogućnost da uspešno proda svoju radnju. Osiguravač je izgubio spor s obzirom da je viši sud preinačio presudu prvostepenog suda.

Od polovine devetnaestog veka englesko pravo u ovom delu se zasniva na sudskoj presudi *Hardley vs. Baxendale* (1854) koja je usvojena kao precedentno pravo. Ukoliko jedna ugovorna strana ne ispuni svoju ugovornu obavezu druga strana može da ostvari samo naknadu štete koja je bila predvidiva u trenutku zaključenja ugovora. Ukoliko su kod zaključenja ugovora bile prisutne posebne okolnosti one su morale biti obelodanjene drugoj ugovornoj strani.

Polise osiguranja predstavljaju izuzetak od navedenog pravila engleskog prava, s obzirom da su polise zasnovane na pretpostavci da je osnovna obaveza osiguravača da ne dozvoli da osiguranik pretrpi štetu. Ukoliko postoji odštetni zahtev, koji je pokriven osiguranjem, osiguravač ima obavezu da plati štetu. Englesko pravo ne prihvata postojanje obaveze osiguravača da obešteti osiguranika zbog propuštanja da mu pravovremeno plati štetu pokrivenu osiguranjem.

Komisija je ispitala praksu osiguravača i izvršila potrebne konsultacije. Zauzela je sledeći stav: Osiguranik od osiguravača kupuje obećanje da, ukoliko se desi nešto nepredviđeno, osiguravač ima obavezu da obešteti osiguranika. Na

ugovor o osiguranju treba primeniti englesko pravo u celosti. Osiguranje ne predstavlja izuzetak. Zbog toga je presuda drugostepenog suda u slučaju Sprung bila pogrešna. Propuštanje osiguravača da osiguraniku pravovremeno plati štetu predstavlja kršenje obaveze osiguravača prema osiguraniku.

Engleska sudska praksa i dalje stoji na stanovištu da osiguranik nema pravo na obeštećenje zbog toga što osiguravač kasni sa ispunjenjem svoje obaveze prema osiguraniku u vezi sa naknadom štete. Presuda (*Banque Financiere vs. Westgate Insurance /1990/*) je potvrdila da osiguranik ovo pravo nema i pored toga što je utvrđeno da osiguravač nije postupao u dobroj veri. Engleski zakon o pomorskom osiguranju (*Marine Insurance Act*), koji se primenjuje u toj zemlji na celokupnu oblast osiguranja, predviđa da u slučaju da osiguravač nije postupao u dobroj veri prema osiguraniku, osiguranik ima jedino pravo da ugovor o osiguranju raskine. U Kini, Nemačkoj i Italiji u ovakvim slučajevima osiguraniku se dodeljuje kompenzacija. Sudovi SAD i Kanade obavezuju osiguravače da plate i kaznene štete (punative damages). Ovo u slučaju ako sud utvrdi da je osiguravač postupao zlonamerno ili nepravedno.

U Engleskoj je uspostavljena određena zaštita interesa potrošača preko posebne službe (*Financial Ombudsman Service*). Potrošači kao osiguranici mogu biti obeštećeni. Ovakvu mogućnost drugi osiguranici nemaju.

Komisija je pokrenula postupak da se englesko pravo zakonskim putem promeni. Potrebno je doneti zakon koji će upućivati osiguravače kako treba da postupaju sa postavljenim odštetnim zahtevima. Kada osiguravač utvrdi da je osiguranik stekao pravo da bude obeštećen, osiguravač je dužan da mu štetu odmah isplati. Zakon bi morao predvideti kakve će posledice pogoditi osiguravača ako štetu osiguraniku ne plati pravovremeno, kao što je npr. obeštećenje za gubitak osiguranika koji je bio predvidiv.

Izvori

- Emma Rice, Legal update – insurance law reform Post Magazine, 16 September 2010.
- www.postonline.co.uk/category/claims

Priredio: **Dr Zoran D. Radović**